
КРИМІНАЛЬНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС

Альона Войнарович,
кандидат юридичних наук,
доцент кафедри кримінального процесу
та криміналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
ORCID: 0000-0003-3474-377X

Роксолана Козак,
аспірантка кафедри кримінального процесу
і криміналістики
Львівського національного університету
імені Івана Франка
ORCID: 0009-0008-0704-0466

DOI <https://doi.org/10.32782/2306-9082/2025-58-8>

УДК 343.138

Система nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження за КПК України та її ознаки

Закриття кримінального провадження щодо фізичної особи за підставами, які прийнято називати nereабілітуючими, – поширене явище у кримінальному судочинстві. Визначення поняття та виокремлення ознак системи nereабілітуючих обставин, за якими кримінальне провадження може чи має бути закритим, є важливою передумовою для розуміння інституту

закриття кримінального провадження та подальшого застосування у теорії та практиці його напрацювань. Зокрема, це зумовлює необхідність вироблення єдиного підходу до розуміння nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження за законодавством України.

Проблематику nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження у вітчизняній доктрині

кримiнального процесу розглянуто у науково-практичних коментарях до Кримiнального процесуального кодексу України (далi – КПК України), в деяких наукових публiкацiях, автори яких розмежують пiдстави для закриття кримiнального провадження (Г. Глобенко, Л. Лобойко, Д. Шилова та iн.), зокрема крiзь призму реабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження (А. Панова, В. Савчук).

Мета статтi – сформуванi систему nereабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження за законодавством України.

КПК України мiстить вичерпний перелiк пiдстав для закриття кримiнального провадження (ст. 284). Серед цих пiдстав видiляють сукупнiсть тих, якi не зумовлюють виникнення права на процесуальну реабiлiтацiю та вiдновлення доброго iменi особи, залишаючи сумнiви стосовно її можливої причетностi до вчинення кримiнального правопорушення. Їх прийнято називати nereабiлiтуючими пiдставами для закриття кримiнального провадження. Закриття кримiнального провадження за такими пiдставами не свiдчить про виправдання особи, про визнання її невинною у вчиненнi злочину. У такому випадку Кримiнальний кодекс України (далi по тексту – КК України) ураховує встановлення факту кримiнально караного дiяння, яке вчинила особа, тому вказанi пiдстави її не реабiлiтують.

Пiд системою nereабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження слiд розумiти сукупнiсть визначених кримiнальним процесуальним законом обставин, за наявностi яких неможливо довести до кiнця притягнення до кримiнальної вiдповiдальностi особи, щодо якої розпочато кримiнальне переслiдування, через певнi законодавчо визначенi факти чи неможливо встановити особу, яка причетна до вчинення кримiнального правопорушення за певних законодавчо визначених

умов. Тож застосування цих пiдстав не передбачає виникнення права на реабiлiтацiю.

Виконавши комплексний аналiз норм КПК України, ми виокремили вiсiм ознак системи nereабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження: 1) чiтко визначений та вичерпний перелiк пiдстав у КПК України; 2) наявнiсть дiяння, яке мiстить всi ознаки кримiнального правопорушення (презюмується, що у разi закриття кримiнального провадження за nereабiлiтуючими пiдставами винувину особи, щодо якої розпочато провадження, можна довести); 3) наявнiсть доказiв, яких достатньо для повiдомлення особi про пiдозру та може бути достатньо для доведення її вини у судi, й здiйснення повiдомлення про пiдозру особi (окрiм п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК України); 4) настання вiдповiдних негативних наслiдкiв для особи, стосовно якої здiйснювалось кримiнальне провадження (вiдсутнiсть права особи на процесуальну реабiлiтацiю – вiдновлення прав); 5) прийняття рiшення про закриття кримiнального провадження, оформленого вiдповiдним процесуальним документом – постановою слiдчого, дiзнавача, прокурора чи ухвалою суду; 6) прийняття такого рiшення виключно визначеним КПК України уповноваженим суб'єктом вiдповiдно до його повноважень; 7) застосування до особи так званої «м'якшої» форми закiнчення кримiнального провадження, нiж обвинувальний вирок; 8) унеможливлення подальшого кримiнального провадження щодо цiєї особи.

Вважаємо, що саме цi ознаки найзмiстовнiше розкривають суть системи nereабiлiтуючих пiдстав закриття кримiнального провадження. Проте необхiдно пiдкреслити, що деякi з цих ознак притаманнi також системi реабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження. Виокремимо ознаки, характернi лише для nereабiлiтуючих пiдстав: наявнiсть дiяння,

щомає всі ознаки кримінального правопорушення; наявність доказів, якихдостатньо для повідомлення особи про підозру і може бути достатньо для доведення її вини в суді; настання відповідних негативних наслідків для особи, стосовно якої здійснювалось кримінальне провадження (відсутність права на процесуальну реабілітацію – відновлення прав).

Детальний аналіз виокремлених вище ознак дає підстави для певних висновків.

Перша ознака – *чітко визначений та вичерпний перелік підстав у КПК України*. З позиції законодавця, перелік підстав для закриття кримінального провадження, закріплений у ст. 284 КПК України, є вичерпним і не може бути визначеним деінде. Однак КПК України містить також положення, яке передбачає, що кримінальне провадження закриває суд у зв'язку зі звільненням особи від кримінальної відповідальності. Ця норма є бланкетною, оскільки підстави для звільнення від кримінальної відповідальності наведено у загальній та особливій частинах КК України. Окрім того, норми про закриття кримінального провадження містяться в інших статтях КПК України, але, як правило, вони дублюються або розкривають зміст іншого поняття. Наприклад, ст. 19 КПК України забороняє двічі притягувати до кримінальної відповідальності за те саме правопорушення, і, розкриваючи зміст цієї засади, ч. 2 цієї статті передбачає, що кримінальне провадження підлягає негайному закриттю, якщо стане відомо, що за тим самим обвинуваченням уже набрав законної сили вирок суду. Частина 2 ст. 19 КПК України містить одну із nereабілітуючих підстав, передбачених п. 6 ч. 1 ст. 284 КПК України.

У кримінальному процесуальному законі передбачено засаду диспозитивності, яка вказує підстави для закриття кримінального провадження.

Зокрема, відмова прокурора від підтримання державного обвинувачення спричиняє закриття кримінального провадження, крім випадків, передбачених КПК України (ч. 2 ст. 26 КПК України). На думку В. Т. Маляренка та І. В. Вернидубова, фактичними обставинами і юридичними підставами, які спонукають прокурора відмовитись від підтримання державного обвинувачення, є те, що він неправильно, помилково оцінив матеріали досудового розслідування, встановивши цей час перевірки доказів в умовах гласного судового процесу. Іноді такі помилки спричинені недоліками досудового розслідування, яких не помітив прокурор і які можуть виявитися у суді. Встановлені фактичні обставини вимагають від прокурора відмовитись від підтримання державного обвинувачення, якщо вони вплинули на вирішення питання про встановлення події злочину, наявність у діянні підсудного складу злочину і доведеність його участі у вчиненні злочину [15]. На нашу думку, для того щоб прийняти рішення про відмову від подальшого підтримання публічного обвинувачення, прокурор повинен бути твердо переконаний, що пред'явлене особі обвинувачення, яке сформульоване в обвинувальному акті, не підтверджується, що спричинить репутаційні ризики для органів прокуратури.

Як відомо, кримінальне провадження у формі приватного обвинувачення розпочинають лише на підставі заяви потерпілого. Відмова потерпілого, а у випадках, передбачених цим Кодексом, його представника від обвинувачення є безумовною підставою для закриття кримінального провадження у формі приватного обвинувачення (ч. 4 ст. 26 КПК України).

Окрім того, норми КПК України передбачають, що повторне неприбуття в судове засідання потерпілого, якого викликали у встановленому

цим Кодексом порядку (зокрема, є підтвердження, що він отримав повістку про виклик або ознайомлений із її змістом у інший спосіб), без поважних причин або без повідомлення про причини неприбуття після настання обставин, передбачених у частинах другій і третій цієї статті, прирівнюється до його відмови від обвинувачення. Наслідком цього є закриття кримінального провадження за відповідним обвинуваченням (ч. 6 ст. 340 КПК України).

Тож обставини, які спричиняють закриття кримінального провадження і не зумовлюють виникнення права на процесуальну реабілітацію в особи, яка зазнавала кримінального переслідування, наведено у п. 4-1, 5, 6, 7, 8, 9, 9-1, 10 ч. 1 та п. 1, 2 ч. 2 ст. 284 КПК України. А також у п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК України вказана обставина для закриття кримінального провадження, яку можна вважати не реабілітуючою через те, що немає кого «реабілітувати», оскільки особу причетну до скоєння кримінального правопорушення не встановлено.

Друга ознака – *наявність діяння, яке має усі ознаки кримінального правопорушення*. Передумовою застосування не реабілітуючої підстави для закриття кримінального провадження є те, що особа вчинила суспільно небезпечне діяння, яке містить склад кримінального правопорушення, передбаченого КК України. З доктрини кримінального права відомо, що склад злочину – це сукупність встановлених у кримінальному праві ознак, які визначають вчинене суспільно небезпечне діяння як злочинне. Отже, у складі кримінального правопорушення виділяють: об'єкт, об'єктивну сторону (об'єктивні ознаки) та суб'єкт і суб'єктивну сторону (суб'єктивні ознаки). Кожен із елементів важливий і потребує встановлення.

Один із таких елементів – суб'єктивна сторона кримінального правопорушення, яка становить внутрішню

сторону кримінального правопорушення. Її обов'язковою ознакою є наявність вини. Відповідно до ст. 23 КК України виною є «психічне ставлення особи до вчинюваної чи бездіяльності, передбаченої цим Кодексом, та її наслідків, виражене у формі умислу або необережності». У разі відсутності вини особи немає і складу кримінального правопорушення, навіть якщо в результаті її дії (бездіяльності) настали передбачені законом суспільно небезпечні наслідки. Це положення відображає один із найважливіших принципів – презумпцію невинуватості особи, що закріплено у низці міжнародних та вітчизняних нормативно-правових актів.

Зокрема, відповідно до ч. 2 ст. 6 Конвенції про захист прав людини і основоположних свобод [3], ч. 2 ст. 14 Міжнародного пакту про громадянські та політичні права [5], ч. 1 ст. 11 Загальної декларації прав людини [4], кожен, кого обвинувачено у вчиненні кримінального правопорушення, вважається невинуватим доти, доки його вину не буде доведено в законному порядку. Ст. 62 Конституції України передбачає, що особа вважається невинуватою у вчиненні злочину і не може бути піддана кримінальному покаранню, доки її вину не буде доведено в законному порядку і встановлено обвинувальним вироком суду. Ніхто не зобов'язаний доводити свою невинуватість у вчиненні злочину. Обвинувачення не може ґрунтуватися на доказах, одержаних незаконним шляхом, а також на припущеннях. Усі сумніви щодо доведеності вини особи тлумачаться на її користь [1]. Схоже положення наведено також у ст. 17 КПК України як одну із загальних засад кримінального провадження.

Із огляду на це, вирішуючи питання про закриття кримінального правопорушення, вину як ознаку кримінального правопорушення необхідно визначати через призму доведеного

«припущення про вину» в підозрюваної, обвинуваченої особи чи, можливо, доведеного «припущення про вину» особи, яка ще не набула такого процесуального статусу. За наявності таких обставин можна говорити про застосування щодо особи nereабілітуючої підстави для закриття кримінального провадження, в іншому випадку йдеться про використання реабілітуючої підстави для закриття кримінального провадження: встановлення відсутності у діянні складу кримінального правопорушення (п. 2 ч. 1 ст. 284 КПК України).

Третьою ознакою є наявність доказів, яких достатньо для повідомлення особі про підозру і може бути достатньо для доведення її вини у суді, а також здійснення повідомлення про підозру. Нагадуємо, що виключенням з цієї ознаки є п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК України. Підозра – це процесуальне рішення та акт, підготовані на стадії досудового провадження, які ґрунтуються на зібраних під час досудового розслідування доказах. Підозра основана на обґрунтованому припущенні про причетність конкретної особи до вчинення кримінального правопорушення та на ще неостаточних результатах розслідування. Таке рішення приймають прокурор або слідчий та дізнавач за погодженням із прокурором. Зібрані докази повинен оцінювати вже слідчий, дізнавач чи прокурор, беручи до уваги їх допустимість, належність, достовірність, а в сукупності – із погляду достатності для прийняття законного та обґрунтованого рішення. Ці докази не повинні бути ліквідовані під час подальшого ведення досудового розслідування.

Настання відповідних негативних наслідків для особи, стосовно якої велось кримінальне провадження, та здійснення нею усіх процесуальних витрат – четверта ознака nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження. Згідно із цією

ознакою, хоч щодо особи закрито кримінальне провадження, це не звільняє її від обов'язку відшкодувати шкоду, спричинену її неправомірними діями.

Колегія суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду, розглядаючи справу № 342/1560/20 від 29.09.2021 р. [19], зробила такий висновок: nereабілітуючі підстави для закриття кримінального провадження означають, що стосовно особи зібрано достатньо доказів для підозри у вчиненні кримінального правопорушення, однак через певні обставини кримінальне провадження щодо цієї особи виключається. Зазначена підстава дає змогу суду в спрощенішій формі завершити кримінальне провадження. Якщо особа погоджується на завершення кримінального провадження у зазначеній формі, не скориставшись правами на доведення своєї невинуватості у вчиненні інкримінованого кримінального правопорушення, всі процесуальні витрати органу досудового розслідування, пов'язані із розслідуванням, повинна відшкодувати саме вона.

Нещодавно ККС ВС підтвердив цю правову позицію у своїй постанові № 930/497/23 від 1.02.2024 р. [20], вказавши, що закриття кримінального провадження стосовно підозрюваного на nereабілітуючих підставах і застосування до нього м'якшої форми закінчення кримінального провадження, ніж обвинувальний вирок, не звільняє його від сплати процесуальних витрат, пов'язаних із кримінальним провадженням.

Ще один приклад – застосування спеціальної конфіскації у кримінальному провадженні, яка полягає у примусовому безоплатному вилученні за рішенням суду у власність держави грошей, цінностей та іншого майна у випадках, передбачених КК України. Однією із підстав застосування спеціальної конфіскації є ухвала суду

про звільнення особи від кримінальної відповідальності, а якщо об'єктом спеціальної конфіскації є майно, вилучене з цивільного обороту, вона може бути здійснена на підставі хвали суду про закриття кримінального провадження з інших підстав, аніж звільнення особи від кримінальної відповідальності. Відповідно до ч. 10 ст. 100 КПК України, розглядаючи застосування спеціальної конфіскації, насамперед необхідно вирішити питання про повернення грошей, цінностей та іншого майна власнику (законному володільцю) та/або про відшкодування шкоди, завданої кримінальним правопорушенням. Спеціальну конфіскацію застосовують тільки після того, як сторона обвинувачення доведе в судовому порядку, що власник (законний володільць) грошей, цінностей та іншого майна знав про їх незаконне походження та/або використання. Якщо ж у винної особи немає майна, на яке можна звернути стягнення, крім майна, що підлягає спеціальній конфіскації, збитки, завдані потерпілому, цивільному позивачу, відшкодовують за рахунок коштів від реалізації конфіскованого майна, а частина, що залишилася, переходить у власність держави.

Відповідно до загальної норми ч. 1 ст. 1177 ЦК України [24] шкода, завдана фізичній особі, яка потерпіла від кримінального правопорушення, відшкодовується відповідно до закону. Цій загальній нормі кореспондує встановлений у КПК механізм відшкодування шкоди, передусім, за рахунок особи, яка вчинила кримінальне правопорушення: 1) добровільно (ч. 1 ст. 127 КПК України) – підозрюваний, обвинувачений, а також за його згодою будь-яка інша фізична чи юридична особа має право на будь-якій стадії кримінального провадження відшкодувати шкоду, заподіяну потерпілому, територіальній громаді, державі внаслідок кримінального правопорушення; 2) примусово за рішенням суду (ч. 2 ст. 127 КПК

України) – шкода, заподіяна кримінальним правопорушенням або іншим суспільно небезпечним діянням, може бути стягнута згідно із судовим рішенням за результатами розгляду цивільного позову в кримінальному провадженні. Крім того, ч. 3 ст. 127 КПК містить норму, яка так само, як і ч. 2 ст. 1177 ЦК України, визначає, що шкоду, завдану потерпілому внаслідок кримінального правопорушення, йому компенсують за рахунок Державного бюджету України у випадках та в порядку, передбачених законом.

Така правова конструкція означає, що за загальним правилом держава не бере на себе обов'язок відшкодувати шкоду, заподіяну кримінальним правопорушенням. Однак є винятки із загального правила, про що законодавець зазначає у нормі ч. 2 ст. 1177 ЦК: держава компенсує потерпілому шкоду, завдану йому кримінальним правопорушенням, у випадках, які мають бути встановлені законом [24].

Інакше кажучи, до особи, стосовно якої кримінальне провадження закрито за не реабілітуючими підставами, може бути пред'явлений цивільний позов у порядку цивільного судочинства.

Ще один приклад юридичних наслідків, які настають для особи, кримінальне провадження стосовно якої закрито за не реабілітуючими підставами, – п. 4 ч. 2 ст. 61 Закону України «Про Національну поліцію» [11], який передбачає, що не може бути поліцейською особою, щодо якої було припинено кримінальне провадження за не реабілітуючими підставами.

П'ята ознака – *прийняття відповідного рішення про закриття кримінального провадження, оформленого певним процесуальним документом*. Про закриття кримінального провадження за не реабілітуючою підставою слідчий, дізнавач чи прокурор приймає постанову, суд – ухвалу. Постанова – процесуальне рішення, яке повинно відповідати певним вимогам,

визначеним ст. 110 КПК України. Ухвала є судовим рішенням, вимоги до якого передбачені ст. 369, 371–374 КПК України. Такі рішення мають відповідати фактичним обставинам і ґрунтуватися на нормах кримінального процесуального права.

Рішення про закриття кримінального провадження повинен приймати тільки визначений КПК України уповноважений суб'єкт відповідно до його повноважень. Ми визначаємо це як шосту ознаку системи не реабілітуючих підстав. Відповідно до ст. 284 КПК України рішення про закриття кримінального провадження можуть ухвалювати тільки слідчий, дізнавач, прокурор та суд. ч. 4 ст. 284 регламентує, що про закриття кримінального провадження слідчий, дізнавач, прокурор приймають постанову. Слідчий, дізнавач ухвалюють постанову про закриття кримінального провадження з підстав, передбачених п. 1, 2, 4-1, 9, 9-1 ч. 1 ст. 284 КПК України, якщо в цьому кримінальному провадженні жодній особі не повідомлено про підозру. Прокурор приймає постанову про закриття кримінального провадження, зокрема щодо підозрюваного, із підстав, передбачених ч. 1 ст. 284 КПК України, крім певних випадків: суд за клопотанням прокурора закриває кримінальне провадження, коли не встановлено особу, яка вчинила кримінальне правопорушення; у разі закінчення строків давності притягнення до кримінальної відповідальності, крім випадків вчинення особливо тяжкого злочину проти життя чи здоров'я особи або злочину, за який згідно із законом може бути призначено покарання у вигляді довічного позбавлення волі (п. 3-1 ч. 1 ст. 284 КПК України); це також закриття кримінального провадження у зв'язку із тим, що закон, який встановлював кримінальну протиправність діяння втратив чинність (п. 4-1 ч. 1 ст. 284 КПК України). За підставою, визначеною в п. 4-1 ч. 1

ст. 284 КПК України прокурор закриває провадження, якщо підозрюваний проти цього не заперечує; якщо ж підозрюваний не згоден, кримінальне провадження продовжується у загальному порядку, передбаченому КПК України, з урахуванням особливостей, визначених гл. 36-1 цього ж Кодексу.

Сьомою ознакою є *застосування до особи м'якшої форми закінчення кримінального провадження, ніж обвинувальний вирок.* Застосування м'якшої форми закінчення кримінального провадження є одним із дієвих засобів реалізації принципу індивідуалізації притягнення до кримінальної відповідальності. Застосування його аспектів за наявності підстав на це дає змогу державному органу в межах дискреційних повноважень діяти відповідно до повноважень, наданих законодавством України.

У правозастосовній діяльності поступово сформувалося усвідомлення, що під час скоєння протиправного діяння в конкретних окремих випадках можуть виникати такі виключні обставини або особу винного можуть характеризувати такі індивідуальні риси, на які потрібно звернути особливу увагу та враховувати їх, закінчуючи кримінальне провадження. Стало очевидно, що все різноманіття життєвих обставин, за яких вчиняють протиправні діяння, неможливо передбачити в законі.

Окрім того, наголосимо, що закриття кримінального провадження стосовно особи з не реабілітуючих підстав і застосування до неї м'якшої форми закінчення кримінального провадження, ніж обвинувальний вирок, не звільняє її від сплати процесуальних витрат, пов'язаних зі здійсненням судових експертиз.

Унеможливлення подальшого кримінального провадження щодо цієї особи – восьма ознака.

Щоб запобігти безпідставному здійсненню повторних кримінальних проваджень стосовно того діяння, що розслідувалося раніше і щодо

якого вже є постанова слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження, відповідно до Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» від 16.11.2017 р. № 2213-VIII, ч. 1 ст. 284 КПК України доповнено п. 10. Цим пунктом передбачено, що кримінальне провадження закривають у разі, якщо є не скасована постанова слідчого, прокурора про закриття кримінального провадження на підставах п. 1, 2, 4 (звернемо увагу, що цю обставину для закриття кримінального провадження вже скасовано), п. 9 цієї частини, у кримінальному

провадженні щодо того самого діяння, що розслідувалося, із дотриманням вимог щодо підслідності.

Детальний та комплексний аналіз підстав для закриття кримінального провадження визначених у ст. 284 КПК України, які не зумовлюють виникнення права на реабілітацію у особи, яка була піддана кримінальному переслідуванню або яку взагалі не було встановлено, дозволяють виокремити їх у певну взаємоузгоджену систему. Ця система характеризується своїми специфічними ознаками, які дозволяють у подальшому здійснювати наукові дослідження у напрямку звуження чи розширення переліку так званих nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження за кримінальним процесуальним законодавством України.

Список використаних джерел

1. Конституція України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80#Text>
2. Кримінальний процесуальний кодекс України від 13 квітня 2012 р. № 4651-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/кримінальний%20процесуальний%20кодекс%20україни>
3. Загальна декларація прав людини: Прийнята і проголошена резолюцією 217 А (III) Генеральної Асамблеї ООН від 10 грудня 1948 року. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_015#Text
4. Конвенція про захист прав людини і основоположних свобод: з поправками, внесені відповідно до положень Протоколів № 11 та 14 (з Протоколами № 1, 4, 6, 7, 12 та 13) від 17 серпня 1997 р. № 475/97-ВР. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_004#n289
5. Міжнародний пакт про громадянські і політичні права від 19 жовтня 1973 р. № 2148-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_043#Text
6. Академічний тлумачний словник української мови. URL: <https://slovyk.ua/index.php?sword=%D1%80%D0%B5%D0%B0%D0%B1%D1%96%D0%BB%D1%96%D1%82%D1%83%D0%B2%D0%B0%D1%82%D0%B8>
7. Біліченко Т. О. Підстави закриття кримінального провадження: поняття, сутність, види. Глобальна організація союзницького лідерства: електр. вид. 2015. URL: <https://goal-int.org/pidstavi-zakrittia-kriminalnogo-provadhennya-ponyattya-sutnist-vidi/>
8. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ – Ірпінь: ВТФ «Перун», 2005. С. 39.
9. Глобенко Г. І. Закриття кримінальних справ із nereабілітуючих підстав. *Вісник Харківського національного університету внутрішніх справ*. 2002. Вип. 19. С. 97–100. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/VKhnuvs_2002_19_24
10. Закон України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів щодо забезпечення дотримання прав учасників кримінального провадження та інших осіб правоохоронними органами під час здійснення досудового розслідування» від 16.11.2017 р. № 2213-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2213-19#Text>

11. Закон України «Про Національну поліцію» від 2.07.2015 р. № 580 V-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/580-19#Text>
12. Кримінальний процес України у питаннях та відповідях: навч. посіб. 3-тє вид., переробл. і допов. Л. Д. Удалова, В. В. Рожнова, Д. О. Савицький, О. Ю. Хабло. Харків, 2012. 275 с. URL: https://www.naiu.kiev.ua/files/kafedru/kkr/kpr_pitan_vidp.pdf
13. Лобойко Л. М., Банчук О. А. Кримінальний процес: навч. посіб. Київ: Ваіте, 2014. 280 с.
14. Ляш А. О. Закриття кримінального провадження за новим КПК України: деякі питання. *Адвокат*. 2013. № 1(48). С. 25–28.
15. Малярєнко В. Т, Вернидубов І. В. Про відмову прокурора від підтримання державного обвинувачення в суді та її правові наслідки. *Вісник Верховного Суду України*. 2002. № 4. С. 31–41.
16. Науковий висновок члена Науково-консультативної ради при Верховному Суді, кандидата юридичних наук Беяневич ВЕ. URL: <https://coordynata.com.ua/naukovij-visnovok-sodo-vidskoduvanna-kompensacii-skodi-fizicnij-osobi-aka-poterpila-vid-kriminalnogo-pravoporusenja-statta-1177-ck>
17. Постанова Колегії суддів Другої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 2 грудня 2021 р. Справа № 449/1689/19. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/101673844>
18. Постанова Третьої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 1 лютого 2024 р. Справа № 930/497/23. Провадження № 51-4798км23. URL: <https://zakononline.com.ua/court-decisions/show/100109239>
19. Постанова Колегії суддів Третьої судової палати Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 29 вересня 2021 р. Справа № 342/1560/20. Провадження № 51-2331км21. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/100109239>
20. Постанова Колегії суддів Касаційного кримінального суду Верховного Суду від 1 лютого 2024 р. Справа № 930/497/23. Провадження № 51-4789км23. URL: <https://reyestr.court.gov.ua/Review/116862991>
21. Податковий кодекс України: Закон України від 2.12.2010 № 2755-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2011. № 13–17. Ст. 112. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#n12247>
22. Рішення Конституційного суду України за конституційною скаргою Кротюка ОВ. щодо відповідності Конституції України пункту 4 частини першої статті 284 Кримінального процесуального кодексу України від 9.06.2022 р. URL: <https://ccu.gov.ua/povyna/konstytucijnyy-sud-vyznav-punkt-4-chastyny-pershoyi-statti-284-kryminalnogo-procesualnogo>
23. Словник української мови в 11 т. Т. 3. К.: Наукова думка, 1972. 744 с.
24. Цивільний кодекс України від 16.01.2003 р. № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text>

Войнарович А. Б., Козак Р. І. Система nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження за КПК України та її ознаки

Стаття присвячена дослідженню системи nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження за КПК України та її основним ознакам.

Метою статті є систематизація підходів щодо ознак nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження, під якими слід розуміти сукупність визначених кримінальним процесуальним законом обставин, за наявності яких неможливо довести до кінця притягнення до кримінальної відповідальності особи, щодо якої розпочато кримінальне переслідування, через певні законодавчо визначені факти чи неможливо встановити особу, яка причетна до вчинення кримінального правопорушення за певних законодавчо визначених умов.

Автором виокремлено та проаналізовано систему nereабілітуючих підстав для закриття кримінального провадження за КПК України, а також здійснено узагальнений

аналiз ознак nereабiлiтуючих пiдстав згiдно iз законодавством України.

Наголошується про найзiмiстовнiшi ознаки, якi розкривають суть системи nereабiлiтуючих пiдстав закриття кримiнального провадження. Проте необхідно пiдкреслити, що деякi з цих ознак притаманнi також системi реабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження.

На пiдставi отриманих результатiв з судової практики з цiєї проблематики, виокремлено проблеми системи nereабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження за КПК України та її ознаки у кримiнальному провадженнi та з'ясовано найбiльш поширенi пiдстави, якi вiдображають судову практику.

Насамкiнець, ознаки системи nereабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження за КПК України та її ознаки, як взаємодiя з iншими системами кримiнального провадження полягає у тому, що зазначена система з, одного боку, розкриває свої властивостi та призначення у взаємозв'язку з iншими правовими системами (зокрема, зупинення кримiнального провадження, строками притягнення до кримiнальної вiдповiдальностi), а з iншого боку, функцiонує в межах складнiшої системи, яка повинна пройти усi процесуальнi етапи для пiдтвердження наявностi nereабiлiтуючих пiдстав для закриття кримiнального провадження та правильного процесуального оформлення вiдповiдним суб'єктом.

Ключовi слова: закриття кримiнального провадження, nereабiлiтуючi пiдстави для закриття кримiнального провадження, система пiдстав для закриття кримiнального провадження.

Voinarovych A., Kozak R. The system of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings under the Criminal Procedure Code of Ukraine and its features

The article is devoted to the study of the system of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings under the Code of Criminal Procedure of Ukraine and its main features.

The purpose of the article is to systematize approaches to the features of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings, which should be understood as a set of circumstances defined by criminal procedural law, in the presence of which it is impossible to bring to the end the criminal liability of a person against whom criminal prosecution has been initiated, due to certain legally defined facts or it is impossible to establish a person involved in the commission of a criminal offense under certain legally defined conditions.

The author has identified and analyzed the system of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings under the Code of Criminal Procedure of Ukraine, and also carried out a generalized analysis of the features of non-rehabilitative grounds in accordance with the legislation of Ukraine.

It is emphasized that the most meaningfully reveal the essence of the system of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings. However, it should be emphasized that some of these features are also inherent in the system of rehabilitative grounds for closing criminal proceedings.

Based on the results obtained from judicial practice on this issue, the problems of the system of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings under the Code of Criminal Procedure of Ukraine and its features in criminal proceedings are identified and the most common grounds that reflect judicial practice are clarified.

Finally, the features of the system of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings under the Code of Criminal Procedure of Ukraine and its features, as well as interaction with other criminal proceedings systems, are that the specified system, on the one hand, reveals its properties and purpose in connection with other legal systems (in particular, suspension of criminal proceedings, terms of bringing to criminal liability), and on the other hand, functions within a more complex system that must go through all procedural stages to confirm the presence of non-rehabilitative grounds for closing criminal proceedings and correct procedural registration by the relevant subject.

Key words: closure of criminal proceedings, non-rehabilitative grounds for closure of criminal proceedings, system of grounds for closure of criminal proceedings.